

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

's-Gravenhage, 6 Mei 1950.

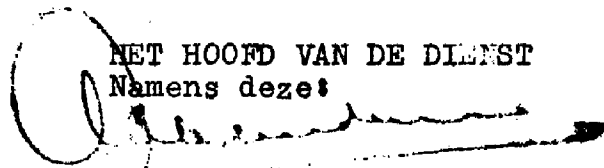
No: 84320
Bijlage: een

Betr.: Overzicht No.3

Hierbij heb ik de eer U een exemplaar aan te bieden
van Overzicht No.3 van mijn Dienst, afgesloten per 25 April 1950.

NET HOOFD VAN DE DIENST

Namens deze:

AAN: Alle Politieverbindingen.

J.G. Crabbendam.

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

Maandoverzicht No. 3 - 1950

I N H O U D

I. Communisme Internationaal	blz. 1
II. Activiteit van de C.P.N. en haar Hulporganisaties	" 6
III. Indonesië	" 11
IV. Overzicht der stakingen in Maart 1950	" 15

INDEX a.

Toenemende gelijkschakeling van de zgn.nationale communis- tische partijen door Moskou	blz. 1
"De Waarheid" en het Privateer-incident	" 1
De communistische pers in Nederland en de wapenlossingen elders in West-Europa	" 1 en " 2
Het uitblijven van wapenzendingen uit de Ver-Staten van Amerika werkte nadelig op de communistische agitatie	" 2
Demonstraties der communisten in Nederland tegen de in Den Haag gevoerde stafbesprekingen van de Atlantische pactgenoten werd door Radio-Moskou ondersteund	" 2
De rol van de Nederlandse Vredesraad bij de recente com- munistische demonstraties te 's-Gravenhage	" 3
Weigering om een Nederlands doorreisvisum te verlenen aan een Sowjet-Russische Staatsburgeres	" 3 en " 4
Antwoordschrijven van Edgar Lalmand namens het Partij- bestuur der K.P.B. aan de C.P.N.	" 4
Maurice Thorez van de Franse Communistische Partij wekte op tot het geven van een krachtig antwoord op alle pogin- gen tot een "fascistische"aanval	" 4
Het pas gehouden congres van de P.C.F.bracht ingrijpende veranderingen aan in de bezetting van de hoogste partij- bestuurs-colleges	" 5
De acties voor de verkiezing van de Provinciale Staten en tegen de Amerikaanse wapenzendingen stonden in het brand- punt van de aandacht der C.P.N.	" 6
De pogingen van de C.P.N.-leiding om de partij aan de massa te binden	" 6 en " 7
Het latente gevaar van de communistische actie-en vredes- comité's; sociaal-economische achtergronden	" 7
Opvallende uitspraken van C.P.N.-woordvoerders betreffende negatieve verwachtingen	" 7 en " 8
Massa-oplage van communistische verkiezingskrant;financiële zorgen van de C.P.N.	" 8
De "Roorda-groep" opgegaan in de Socialistische Unie;bezwa- ren van de landelijke leiding der Socialistische Beweging tegen overhaaste samensmelting	" 8 en " 9

INDEX b.

De E.V.C.-bedrijfsbond A.N.B.Z. nam deel aan internationale agitatie tegen de wapentransporten uit Amerika	blz.9
Extremistische vredesactie onder de schooljeugd in Nederland	" 9
Het A.N.J.V. bestond vijf jaar; Paascongres-1950 te Amsterdam gehouden	" 10
De A.B.C. hield een Cultureel Festival (19 t/m 26 Maart 1950)	" 10
	en " 11
Het landelijk congres der Ver. "Nederland-U.S.S.R." (22 en 23 April 1950) besloot de vereniging uit te bouwen tot een massa-organisatie	" 11
Het samengaan van talrijke Indonesische, Chinese en Indo-Europese organisaties in Nederland kreeg zijn beslag	" 11
	en " 12
Het C.P.N.-congres van Februari 1950 over het Indonesische vraagstuk	" 12
	en " 13

I. COMMUNISME INTERNATIONAAL.

De Stalinisten blijven gewillig in de tredmolen der partij lopen en Moskou geeft het tempo aan. De toenemende gelijkenschakeling is vooral tot uiting gekomen in de recente partij-conferenties en -congressen der communisten in West-Europa, (zie vorig overzicht).

De propaganda voor het bekende vredesoffensief, de protesten tegen de Amerikaanse wapentransporten en derzelve lossing, het aanbevelen van bedrijfsagitatie klonken nauwelijks anders uit de mond van politieke secretarissen der grote communistische partijen als uit die van de leidende functionarissen der kleine zusterorganisaties in het Westen.

THOREZ en DE GROOT, TOGLIATTI en POLLITT, REIMANN en LALMAND, etc, zij allen gebruikten daarbij dezelfde demagogische middelen als Radio Moskou en de toonaangevende Sowjetpers. De communistische kranten in het "kapitalistische Westen" zijn de echo's van het machtige propagandageluid der U.S.S.R. "De Waarheid" (12-4-50) demonstreerde ten overvloede haar blinde volgzaamheid aan het Sowjet-Russische standpunt t.a.v. het boven de Costzee vermiste Amerikaanse vliegtuig.

Voor haar was de volgens Amerikaanse zegslieden onbewapende "Privateer" bij voorbaat een Amerikaanse bommenwerper, welke het grondgebied van de Sowjet-Unie (i.c. het ingelijfde Letland) was binnengedrongen en het vuur had geopend op Sowjet-jagers, die de Amerikaanse bemanning sommeerden te landen. Deze Amerikaanse provocatie, aldus het CPN-dagblad, was maar met één woord te vertalen: een oorlogsdaad. Met één ruk heette het nevelgordijn, als zou de z.g. westelijke wereld bedreigd worden door aanvalsplannen van de Sowjet-Unie uiteengescheurd. Hier was volgens "De Waarheid" sprake van de voorbereiding van een omvangrijke provocatie tegen de Sowjet-Unie, welke eindigde in een directe oorlogsdaad.

Het vorenstaande toont nog eens te meer aan hoe alle satellietbladen van de Russische Prawda hun journalistiek afstemmen op het thema: onvoorwaardelijk dienstbetoon aan de zaak der Sowjet-Unie. Buiten- en binnenlandse problemen worden gelijkelijk aan deze norm onderworpen. Sedert 1948 kon dit, ook in de communistische pers in Nederland in toenemende mate aan de praktijk worden getoetst. Het doel, ondermijning en zo mogelijk omverwerping van de instellingen van het Westen, heiligt de middelen, n.l. bewust partijdige voorlichting zelfs zonder poging om de schijn van objectiviteit te wekken.

Ook de communistische leiders in het Westen moeten elk incident uitbuiten ter ondersteuning van Ruslands centraal geleide politiek. Alle vragen over recht of onrecht blijven derhalve bijkomstig omdat een beantwoording-in-geweten het partijbelang zou kunnen schaden.

Nog steeds is het tijdstip niet angebroken, waarop de wapenlossingen uit Amerika in Nederlandse havens aan de orde van de dag komen.

De communisten hier te lande ondervinden aanhoudend tactische nadelen van deze langdurige periode van gedwongen waakzaam afwachten. Daarenboven leverde het buitenland (Napels en Cherbourg) teleurstellende resultaten voor de communisten op. In beide havens konden zij het eerste lossen van wapenen niet verhinderen.

"De Waarheid" (14-4-'50) dekte reeds a priori de aftocht. Het feit, dat er in Cherbourg toch werd gelost weet de redactie aan "de

kapitalistische-hongerzucht. Geïntimideerd door de terreur en wanhopig door de maandenlange werkloosheid, aldus het blad, gedreven door de honger van hun kinderen en de schulden bij hun kruidenier, liet een honderdtal havenarbeiders zich als onderkruipers gebruiken. Uit de tegenslag werd tevens een nieuw verwijt tegen de Nederlandse Regering en haar medestanders geput. Nu begreep men, aldus "De Waarheid", waarom de leiders van het N.V.V. en de heren bestuurders van de P.v. d.A., met hun ministers voorop, zo kranig waren bij het weren van alle eisen tot hogere lonen. Zij dachten: honger kan een aantal mensen murw maken....

Hoeveel honger en werkloosheid, hoeveel politie en terreur, aldus "De Waarheid", dachten de Amerikanen wel niet nodig te hebben om de werkers in soldatenpak in het veld te jagen tegen de Sowjet-Unie?

De C.P.N. deed ook in de jongste verslagperiode moeite om vooral met behulp van de Nederlandse Vredesraad en andere mantelorganisaties de belangstelling voor de kwestie der wapenaanvoer levendig te houden. Dit is haar tot heden slechts in zeer bescheiden mate gelukt.

Er behoeft evenwel niet aan te worden getwijfeld, dat de partij zich in de nabije toekomst uitermate zal inspannen haar strijdwil metterdaad te tonen. Daarop wezen inmiddels verschillende van haar kant getroffen voorbereidende maatregelen. Hieraan ligt, naar mag worden verondersteld, zeker niet op de laatste plaats een prestigekwestie ten grondslag. De partijleiding zal zich bij eventuele mislukking tegenover Moskou zo goed mogelijk trachten te rechtvaardigen. Voor DE GROOT en zijn naaste medewerkers is dit immers in politiek opzicht een kwestie van te zijn of niet te zijn.

Ook in het buitenland werd de indruk verkregen, dat de campagne der communisten tegen het lossen van wapens uit Amerika te lang moet worden gerekt. Daardoor is het verhoudingsgewijs maar bescheiden aantal havenarbeiders, dat protestvergaderingen bijwoonde en aan andere activiteiten terzake deelnam nog geslonken.

Het lag voor de hand, dat de communisten om daarin verbetering te brengen zouden teruggrijpen naar hun algemeen vredesoffensief. De Atlantische stafbesprekingen in Den Haag gaven gereede aanleiding tot protestdemonstraties van die kant.

Radio-Moskou (Nederlandse uitzending) volgde deze agitatie met aandacht en gooide er nog een schepje propaganda boven op. Commentator VICTOROV hield 30 Maart j.l. een beschouwing over de "Haagse bijeenkomst van de oorlogstokers". Het leek, naar zijn zeggen, dat de straten van de stad nooit te voren zo een grote opeenhoping van generaals en officieren, en nog wel buitenlandse, hadden aanschouwd. De straten van Den Haag zagen, aldus Radio-Moskou, echter tevens een machtige demonstratie van werkers met transparenten als "Weg met de oorlogsconferentie", "Bradley, maakt dat je weg komt", "Geen buitenlandse generaals, geen oorlog tegen de Sowjet-Unie", "Leve de Vrede" e.d. Er kwamen blijkens Radio-Moskou in Den Haag delegaties van de vrouwen van Amsterdam, Utrecht, Hilversum en andere steden aan ten einde protest te uiten tegen de oorlogsvoorbereidingen.

De C.P.N. heeft zich in de conferentie-week van het Atlantisch Pact te 's-Gravenhage meer dan ooit diligent betoond. Zoals bekend bediende de partij zich bij voorkeur van de daarvoor geëigende hulporganisatie, de Nederlandse Vredesraad, en van de lokale vredescomité's. Deze zonden herhaaldelijk vertegenwoordigers naar de Amerikaanse ambassade ter aanbieding van protesten.

De actie kreeg haar eerste climax in een "massale" vredesdemonstratie op 24 Maart j.l. van de hiervoren vermelde Vredesraad annex diverse plaatselijke vredescomité's. Zij werd voor het gebouw van de Amerikaanse ambassade in Den Haag gehouden. Een employé van de ambassade aanvaardde een hem overhandigd protestschrijven. Intussen uitsprekkoren daar de leuzen "Vrede" en "Lost geen wapens". De demonstranten verwijderden zich nadien in de richting van de binnenstad, waar de politie ingreep en een aantal betogers verspreidde. "De Waarheid" (25-3-'50) maakte gewag van 8000 demonstrerende Hagenaars. Het aantal deelnemers overschreed echter niet de 400. Velen van hen waren uit Amsterdam, Rotterdam en Delft gekomen.

De in het voorgaande overzicht aangekondigde grote vredesdemonstratie op 1 April, een tweede hoogtepunt in de ontplooidde actie, kon slechts op kleine schaal doorgaan, ofschoon vooral de Nederlandse Vredesraad met aanhang in Amsterdam koortsachtige activiteit had ontwikkeld voor het charteren van allerhand vervoermiddelen en het vormen van fietskaravanen voor een vredesstertocht naar de residentie. Van hogerhand werden beperkende maatregelen getroffen. Toen bekend werd dat de Haagse burgemeester een verbod had uitgevaardigd, verklaarde "De Waarheid" (31-3-'50) namens de Nederlandse Vredesraad in antwoord op bepaalde geruchten, als zou de vredesmeeting niet doorgaan; dat deze "onder alle omstandigheden" in Den Haag gehouden zou worden.

Ongeveer 2000 personen hebben op 1 April aan bedoelde betoging in de Haagse Dierentuin deelgenomen. De vergaderden waren meest afkomstig van elders.

De knecht van Bradley had op het laatste moment de openluchtmeeting verboden, aldus Marcus BAKKER, de A.N.J.V.-voorzitter. Vele demonstranten van buiten waren volgens deze spreker door het "ijzeren gordijn" rond Den Haag geglipt. Op het belendende terrein van de Dierentuin werden de personen, die geen plaats in de zaal vonden toegesproken door P. BARENDRECHT van het Rotterdamse Havenvredescomité. De betogers werden door de politie zonder incidenten langs een bepaalde route van de gehouden bijeenkomst naar de stations geleid. Dit slotdeel van de protestdemonstratie had, volgens waarnemers, veel meer het uiterlijk aanzien van een soort stille omgang.

Aan het Wereldvredescomité werd volgens "De Waarheid" de voet dwars gezet door "Den Haag op zijn smalst". Een nieuwe schanddaad was, aldus het blad, toegevoegd aan de reeks geniepige of grove pogingen om vredesstrijders tegen te werken. Zinaida GOERINA (Sowjet-parlementslid) mocht geen voet in Nederland zetten. Zij zou als lid van het

secretariaat der Internationale Democratische Vrouwenfederatie (F.D.I.F.), waarin zij de vrouwen der Sowjet-Unie vertegenwoordigt, te zamen met zes andere bestuursters van Parijs via Schiphol naar Helsinki vliegen, waar de uitvoerende Raad van de F.D.I.F. inmiddels bijeenkwam. Haar zou een transit-visum (Zaterdagavond in Nederland, Zondagmorgen weer verder) zijn geweigerd. Mede naar aanleiding van het uitleiden van een Deense en een Italiaanse gedelegeerde uit Nederland, merkte "De Waarheid" op: of de regering heeft de Vreemdelingendienst niet in de hand, of zij verbergt zich daarachter om haar handelingen te dekken. Opheldering over de weigering van een doorreis-visum aan de Russische afgevaardigde werd derhalve des te noodzakelijker geacht.

X X
X

Het demonstratief optreden van Belgische communisten als strijders voor de vrede vertoonde in de jongste weken herhaaldelijk sterke overeenkomst met de extremistische vredesactiviteit in Nederland.

Het schrijven van de C.P.N. aan haar Belgische zuster-partij (vide overzicht Nr.2 1950) werd door Edgar Lalmand beantwoord namens het Partijbestuur der K.P.B.

Het fasciseren der regeringspolitiek openbaarde zich, aldus bedoelde brief, in alle gemarshalliseerde landen. Leopold III, die meer en meer naar voren trad als "candidaat-fascistische dictator en werktuig der internationale reactie" moest op de troon worden teruggebracht op wens van de vijanden van het volk. Lalmand laakte in één adem de rechtse sociaal-demonstratieve en rechtse vakbondsleiders. Zij heetten zich in te spannen "om de machtige beweging en de eenheid van actie der Belgische werkende klassen te remmen en tegen te werken door hun anti-communistische provocaties, door Vlamingen en Walen en gelovigen en ongelovigen tegen elkaar op te zetten", ter bewerkstelling van een herhaalde collaboratie der sociaal-democratie met de Belgische reactie. Eenheid van actie, vereniging der gezamenlijke arbeidskrachten gepaard gaande met ontmaskering der rechtse socialistische leiders, noemde Lalmand in dit schrijven de voorwaarde om in België de pas af te snijden aan het fascisme, de ellende en de oorlog.

Deze lijn werd tezelfdertijd doorgetrokken door Maurice Thorez op het jongste congres van de Franse Communistische Partij. In zijn congresrede van vijf uur, uitgesproken te Gennevilliers, een voorstad van Parijs, zeide de algemeen secretaris der P.C.F., dat de ernstigste dwaling onderschatting van het oorlogsgevaar doch ook van de kracht van het vredeskamp was. De communisten en alle republikeinen dienden voorbereid te zijn om onmiddellijk een krachtig antwoord te geven op alle pogingen tot een fascistische aanval (De Gaulle).

De doeleinden, door Thorez opgesomd, bleken behoudens enkele specifiek-nationale desiderata, identiek te wezen aan de onlangs door De Groot, Lalmand en Reimann gestelde eisen, zodat de dezerzijds verkregen indruk van coördinatie werd bevestigd.

De Franse radio-omroep weigerde volgens het partijblad l'Humanité (7-4-'50) een korte rede van Maurice Thorez uit te zenden. Deze toespraak van een kwartier werd deswege op korte en middengolf verspreid door Radio-Praag (2x op één avond) en door Boedapest en Warchau. De "Humanité" wekte de lezers op af te stemmen op genoemde stations der volksdemocratie.

Het schijnt ook voor de ontwikkeling der verhoudingen in de CPN niet van belang ontbloeit te wezen, dat het jongste congres van de P.C.F. ingrijpende veranderingen heeft aangebracht in de bovenste partijlagen. De voorlopige gegevens, ontleend aan communistische bron, behelzen de verwijdering van niet minder dan 15 van de totaal 38 leden van het Centraal Comité der Franse Communistische Partij. Slechts twee van deze vijftien topfunctionarissen keerden elders terug in de hogere partijregionen, n.l. in de financiële controlecommissie. Maurice Lampe, president van de F.I.A.P.P., de internationale organisatie der voorafgevoerde politieke gevangenen, en enige minder bekenden verdwenen eveneens uit laatst genoemd controle-college.

Van de 33 plaatsvervangende leden van het C.C. (dus van het Algemeen Bestuur der partij) werden 13 functionarissen volledig afgevoerd, o.a. Mevrouw Andrée Dutilleul, die in September 1949 te Amsterdam namens de F.D.I.F. op de landelijke conferentie van het Ned. Organisatiecomité van het Wereldvredecongres sprak; 8 andere plaatsvervangers werden benoemd tot leden van het C.C.. De nieuwe lijst van plaatsvervangende leden van het C.C. bevat 22 meest onbekende namen. De dichter Louis Aragon vormt daarop met enkele anderen een uitzondering. Ofschoon voornamelijk de gegevens ontbreken om dezerzijds te kunnen beoordelen of hier sprake is van een grootscheepse zuivering in de top, kan wel worden geconstateerd, dat de Franse communistische élite ingrijpend in haar personele samenstelling werd gewijzigd. Ook enige leidende intellectuelen moesten het veld ruimen.

Laurent Casanova, intellectueel en vertrouwensman van Moskou, tot dusver een zeer machtig man in de Franse C.P., bleef daarentegen plaatsvervangend (toegevoegd) lid van het Politiek Bureau, dus van het Dagelijks Bestuur, dat voorheen uit 13 leden en toegevoegde leden bestond, doch nu op totaal 14 personen is gebracht. Jeanette Vermeersch, de vrouw van Maurice Thorez, werd plaatsvervangend lid van het Politburo, alsmede een jong vakverenigingsleider, Auguste Lecoeur. Beiden waren tevoren leden van het Centraal Comité der partij. Arthur Ramette, werd zonder verder commentaar als lid uit het Politburo verwijderd en verkozen tot lid van het Centraal Comité.

Lecoeur voornoemd bekleedt thans een van de drie secretarisposten der partij, welke mogelijk voorheen werd bezet door Léon Mauvais, die nog lid is van het Politburo maar niet meer als secretaris wordt aangeduid.

II. ACTIVITEIT VAN DE C.P.N. EN HAAR HULPORGANISATIES.

De verkiezingsactie voor de Provinciale Staten (eind April 1950) en de anti-wapenlossingscampagne geven de C.P.N. veel moeite en zorg. Beide acties moesten naar de voorgrond worden geschoven, omdat ze ook bij een maar betrekkelijk welslagen rechtstreeks aan de partij ten goede zullen komen. Zoals de situatie zich thans ontwikkeld heeft, kan de partijleiding echter generlei reden tot optimisme hebben. De inspanningen bleken financieel slechts magere resultaten op te leveren. "De Waarheid" gaf in de jongste weken enige malen uiting aan haar bekommernis, dat de partij nog zo ver verwijderd stond van de vervulling der haar gestelde eerste taken.

In het bijzonder gold zulks het inzamelen van f. 100.000.- voor het Verkiezingsfonds, noodzakelijk geoordeeld voor het enigszins doelmatig ontplooiën van de stembuscampagne-1950. De partij bleek overigens de laatste tijd spaarzaam met het publiceren van concrete cijfers. Half April was nog slechts f. 20.000.- bijeengegaard, volgens eigen opgave. "De Waarheid" (21-4-'50) maakte echter melding van een stijging tot f. 60.000.-.

In het voorgaande hoofdstuk werd eraan herinnerd hoe moeizaam tevens de strijd tegen de wapenzendingen hier en elders verloopt.

Het totale beeld van de veelvuldige communistische acties, betrekking hebbend op beide hiervoren genoemde onderwerpen, bleef voorzover waarneembaar voor de partij ongunstig.

Paul de Groot wees in het derde na-oorlogse partijcongres met klem van redenen op de noodzaak de C.P.N. uit haar isolement te verlossen. Zijn denkbeelden terzake vatte hij samen in de leuze: "De Partij moet naar de massa". Deze gedachtengang werd op verschillende plaatsen intern en naar buiten toegelicht. Het plechtanker dient, zoals bekend, de vredesactie te zijn.

Het communisme in West-Europa heeft de primaire opdracht de massa duidelijk te maken wie de drijvende krachten voor de vrede zijn en wie de oorlog propageren.

Voorgesteld werd de verkiezingsactie op andere wijze dan in het verleden te voeren. Speciaal in bedrijven, fabrieken en werkplaatsen, in de buurten en op vergaderingen van verenigingen van niet-communisten diende de strijd voor de vrede te worden georganiseerd ten behoeve van de stembuscampagne. Zulks moest geschieden o.m. door het openen van discussies en door het opwekken tot solidariteitsbetuiging met degenen, die zich bij eventuele stakingsacties in de havens en elders actief zullen te weer stellen.

Aan het huisbezoek werd met het oog daarop grote waarde toegekend. Partijleden dienden met andersdenkenden in overleg te treden door het houden van kleine bijeenkomsten voor bewoners van een bepaalde straat of woonwijk. De plaats en taak van de honderden vredescomité's, in en buiten de bedrijven op instigatie van de C.P.N. gevormd, trad bij dit alles nogmaals onmiskenbaar aan het licht.

Telkens opnieuw bleek echter, dat de communisten zich hebben te kwijten van een ondankbare, dubbelzinnige opdracht. Het algemene stre-

ven van de partij (en van Moskou) is thans de communistische zaak naar buiten strijdvaardig te vertegenwoordigen en te verdedigen.

Tezelfdertijd mag echter aan de goedwillende werkers, aan de zgn. eerlijke, andersdenkende strijders voor de vrede geen aanstoot worden gegeven door het propageren van een al te afgebakend partijstandpunt. De praktijk heeft meermalen aangetoond, dat nog vele goedgelovigen spontaan in de communistische vredespropaganda trappen. Wanneer deze andersdenkenden bij onvermijdelijke nadere kennismaking bemerken in welk politiek-extreem gezelschap zij zijn verzeild geraakt, treden zij echter meestentijds terug. Van de ontelbare actiecomité's bleven tot heden doorgaans niet veel meer dan de communistische initiatiefnemers en weinige meelopers over. Er kon evenwel worden waargenomen, hoe juist de politiek-bewuste kernen zich onverpoosd en bij voorkeur wierpen op sociaal-economische problemen.

Het gevaar, dat de actie- en vredescomité's uit een oogpunt van extremisme voortdurend opleveren, spruit in belangrijke mate voort uit de vastberaden plannen der communistische gangmakers. Zij trachten steeds opnieuw de relatie aan te tonen tussen een stijgend oorlogsbudget en een dientengevolge sterke besnoeiing van de sociale rechten der massa. Prijsverhogingen en andere tekenen van achteruitgang van de maatschappelijke positie der werkende klasse - o.a. tot uiting komend in stijgende werkloosheidscijfers - worden aangegrepen als evenzovele vermeende motieven om de vredescampagne van Moskou ook bij niet-communisten ingang te doen vinden.

Juist het aanhoudend speculeren op onlustgevoelens der massa - de hiervoren genoemde vrees voor verslechtering van de maatschappelijke positie, beduchtheid voor toenemende werkloosheid, etc. - verlenen aan velerlei communistische comité's een verder strekkende betekenis dan hun getalsterkte en bezetting oppervlakkig bezien doen vermoeden.

De partij volgde in de jongste verkiezingscampagne welke niet alleen bij de C.P.N. een matte indruk achterliet, het bekende devies: Eenheid van Actie, voor Vrede en Brood. De verkiezingsaffiches vermedendoorgaans de nadrukkelijke naamsaanduiding van de C.P.N. Het beperkte succes, behaald met de blokklijsten bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1949, heeft kennelijk geleid tot de actie om communisten en partijlozen ook nu als kandidaten op één lijst te verenigen. In de verkiezingspeeches van toonaangevende functionarissen werd opgewekt tot eendrachtig samenwerken van die beide groepen, soms uitgebreid met een aanbeveling om als communisten, socialisten en partijlozen hand in hand te strijden voor vrede en brood.

De verwachtingen van de leiding bleken nochtans niet hoog gespannen te zijn t.o.v. de verkiezingsuitslagen en de strijd tegen het lossen van wapenzendingen uit Amerika.

De bekende communist Jan Schalker merkte in een recente verkiezingsvergadering te Gouda (14-4-'50) o.m. op, dat er eigenlijk erg weinig belangstelling bestond voor de komende stembusstrijd. Ook van de zijde der C.P.N. was de belangstelling z.i. niet groot. Uiteindelijk bleef het, volgens deze functionaris, toch gelijk of de

C.P.N. nu 4 of 6 zetels kreeg. Alleen zouden de communisten volgens zijn zeggen, met meer zetels meer reden hebben om flink wat herrie te schoppen. De bekende C.P.N.-bestuurder Gerard Geelhoed uitte op zijn beurt in een openbare vergadering in den Haag (13-4-'50) evenmin hoog-gestemde verwachtingen van de anti-wapenaanvoer-campagne.

Inzake het lossen van wapens moest deze spreker erkennen, dat deze niet was tegen te houden. Het heette echter een troost, dat het lossen niet door de havenarbeiders zou gebeuren. Dit feit alleen al vond hij een "grote overwinning", welke hij toeschreef aan de gevoerde en nog komende acties van de partij.

X X
X

De C.P.N. deed een verkiezingskrant "Vrede en Brood" (8 pagina's) in een oplage van één miljoen exemplaren gratis verspreiden. Tevoren werd gepoogd om daarvoor regionaal advertenties te werven. Voor dit doel verzond de C.P.N. opvallend neutrael gestelde circulaires aan zakenlieden. Daarin werd medegedeeld, dat aan de Provinciale Statenverkiezingen o.a. ook zou worden deelgenomen "door een lijst van Communisten, Socialisten en Partijlozen". Aan geadresseerden werd daarbij in hetzelfde rondschrijven medegedeeld hoeveel exemplaren van "Vrede en Brood" in hun rayon gratis zouden worden gedistribueerd, waarbij in het bijzonder werd gewezen op "de zakelijke voordelen van het adverteren in deze krant". De ondertekening geschiedde niet namens een C.P.N.-instantie doch "namens de samenwerkende personen". De acquisitie zou slechts matige resultaten hebben opgeleverd, zodat deze propaganda in belangrijke mate uit het verkiezingsfonds zal moeten worden bekostigd.

De financiële beslommingen van de C.P.N. bleven buitendien omvangrijk. Nog steeds kon geen zichtbare verbetering worden waargenomen in de exploitatie van "De Waarheid". De kritische stemmen in de partij bleken niet te verstommen. De partijleiding sloeg het toenemen van de kosten kennelijk met grote bezorgdheid gade.

In tegenstelling met de Franse Communistische Partij hebben zich, voorzover viel waar te nemen in de hoogste bestuursorganen van de C.P.N. geen opvallende wijzigingen voorgedaan. De mogelijkheid ener hergroepering blijft bestaan, doch de huidige omstandigheden duiden niet in die richting. Na de dissidentie in Friesland (van Roorda en zijn aanhangers) heeft de partijleiding kennelijk alle moeite gedaan om de partijgeleiden verder gesloten te houden.

De communist Gerrit Roorda heeft inmiddels zijn politiek heil gezocht in de 5 Maart j.l. te Utrecht opgerichte Socialistische Unie! In deze Unie zijn opgegaan resp. de Oude SDAP, de communistengroep-Roorda en het Socialistisch Genootschap. De Socialistische Beweging, waarvan Birk Schilp, directeur van het links-socialistische weekblad "De Vlam" een der belangrijkste krachten is, weigert zich te ontbinden en trad niet toe.

De landelijke leiding der S.B. meende, dat het niet noodzakelijk was overhaast de oude organisaties te ontbinden op een al te vaag Verzamelprogram van de Socialistische Unie. Haars inziens was het noodzakelijk om het eerst in beginsel eens te worden over talrijke, nader omschreven principiële kwesties, zoals de Sowjet-Unie en het ontwapeningsprobleem, het agrarische vraagstuk, de vakbeweging, het parlementarisme, de dictatuur van het proletariaat enz.

In de Socialistische Unie zouden voorhands zulke grote verschillen in beginselopvatting bestaan, dat deze nieuwe organisatie van meet af aan een te wankel bouwwerk zou blijken te zijn.

In de kring van de Socialistische Beweging zag men de huidige afscheiding van de Roorda-communisten als een incidenteel gebeuren, namelijk als een gevolg van de controverse tussen een aantal Friese communisten en Paul de Groot. De bezwaren van Roorda c.s, zo werd aangevoerd, waren niet gericht tegen de binnen- en buitenlandse politiek van de U.S.S.R.. Vandaar, dat de terugkeer van Roorda en anderen naar de C.P.N. afhankelijk heette van een persoonswisseling in de tegenwoordige leiding der Partij.

De juistheid van deze opvatting kan te dezer plaatse gevoegelijk buiten beschouwing worden gelaten. Alleen moet worden opgemerkt, dat het bij uitstek De Groot is geweest, die sedert de bevrijding de uiterste moeite heeft gedaan om de soms grillig aandoende koerswijzigingen van Moskou met opportunistisch talent in de C.P.N. door te voeren.

In het communistenblad "Volks Echo" (1-3-'50), verschijnend in Westfalen en Lippe, werd een in vier talen (Nederlands - Engels - Frans en Italiaans) gesteld opschrift "Lost geen oorlogstuig" afgedrukt met de toevoeging "De havenarbeidersjeugd van de wereld geeft ons het signaal. De Hamburger jeugd vertaalt het in het Duits ten teken van de internationale verbondenheid, 'Smiet de Kanonnen in 't Water'." (Smijt de kanonnen in het water).

Het verdient dezerzijds vermelding, dat deze bekende viertalige pamfletjes in Februari en Maart j.l. in enige Nederlandse gemeenten op verschillende plaatsen werden opgeplakt, o.a. op hijskranen in de Amsterdamse haven. Het vermoeden over de communistische herkomst van deze plakbriefjes werd door deze publicatie mede bevestigd.

De E.V.C.-bedrijfsbond A.N.B.Z. wendde zich in Maart j.l. in een open brief tot de leden van de National Maritime Union of America met het verzoek haar stem te verheffen tegen de wapentransporten naar Europa.

De vredesactie in het algemeen werd in de jongste verslagperiode wederom geschraagd door neven- én mantelorganisaties der C.P.N.. Vermeldenswaard is o.m. een vergadering (1-3-'50) van het Amsterdamse Scholieren Vredescomité, waarin een havenarbeider de jeugd prees om haar flinke houding, welke z.i. bleek uit een door haar gehouden solidariteitscollecte voor de havenarbeiders en het uitschrijven van de onderhavige bijeenkomst.

Het werkkomité van de Nederlandse Vredesraad, (bestaande uit R. Lips-Odinot, Haakon Stotijn, Dr C.H. Lenshoek, B. Blokzijl, L. Boas en M. Bekker) deed in "De Waarheid" (6-4-'50) een beroep op "vooraanstaande persoonlijkheden, organisatiebestuurders en verzetsleiders" om overal in het land 5 Mei-comité's te vormen voor het organiseren van demonstratieve herdenkingsbijeenkomsten in het teken van "vrede en vrijheid". Ook de Vereniging "Verenigd Verzet 1940-1945" was te dezen diligent.

Het A.N.J.V. vierde zijn eerste lustrum in een Paascongres, o.a. met een op 9-4-'50 gehouden Feest van Vrede en Vriendschap in de Apollohal te Amsterdam, waar volgens "De Waarheid" 6000 jongeren uit alle delen des lands verzameld waren. De verwachte vertegenwoordiger van de Russische Komsomol was niet gekomen, wel verschenen gasten uit Italië, België en Indonesië. Het Anti-Fascistische Comité van de Sovjet-jeugd stuurde een begroeting, evenals de jeugd van China, West-Duitsland, Frankrijk, Roemenië, Indonesië (organisatie I.N.S.).

De sfeer van het congres werd bepaald door de woorden van de A.N.J.V.-voorzitter Marcus Bakker: "Nooit zal Nederlands Jeugd de wapens opheffen tegen de helden van Stalingrad". Het Algemeen Nederlands Jeugd Verbond moest volgens dezelfde spreker een vaste, goed georganiseerde kern van een massale beweging van jonge mensen tegen de crisis en tegen de oorlog zijn. Berend Blokzijl zag in het A.N.J.V. "het toekomstige kader van de vakbeweging". In zijn dubbele kwaliteit van E.V.C.-voorzitter en vice-president van het Wereldvakverbond riep hij de verzamelde jongeren op de beste activisten in de vakbeweging te zijn. Hij deelde voorts mede, dat de jeugdleden van de E.V.C. zich binnenkort zullen aansluiten bij de W.F.D.Y.

Het A.N.J.V.-congres onderwierp zich als forum van de communistische jongeren ook aan de gebruikelijke critiek en zelfcritiek. Marcus Bakker was daarvan de tolk. Hij constateerde in het verbond ernstige tekortkomingen bij het werk op het platteland. Hij stelde derhalve voor om in het komende najaar, bijv. in Groningen, een groot demonstratief congres te houden tegen oorlog en werkloosheid. In September 1950 diende te Amsterdam een grote jeugdsamenkomst te worden belegd, welke een getuigenis zou kunnen worden van de vredeswil der jongeren. Binnenkort hoopte het A.N.J.V. het verbondsorgaan "JEUGD", wekelijks in plaats van om de 14 dagen te doen verschijnen.

Tenslotte hebben twee bekende communistische organisaties te Amsterdam haar landelijke bijeenkomsten gehouden, n.l. de Arbeidersbond voor Cultuur (ABC) met een Cultureel Festival van 19 t/m 26 Maart j.l. en de Ver. "Nederland-U.S.S.R." met een congres op 22 en 23 April j.l. Beide dienen als trekpleister om voor de communistische zaak sympathie in bredere kring te winnen. Zoals bekend bleek de A.B.C. tot heden organisatorisch meer afhankelijk van de C.P.N. te zijn dan de Vereniging "Nederland-U.S.S.R."

Aan het festival besteedde "De Waarheid" brede aandacht. Het werd ook bijgewoond door buitenlandse gasten. O.a. trad tijdens een der feestavonden als dirigent met eigen werken op de Engelsman Alan BUSH,

professor voor compositie aan de Koninklijke Academie voor Muziek te Londen en lid van de adviescommissie voor muziek van de British Council.

"De Waarheid" noemde de eerste dag van de feestweek van de A.B.C. een doorbraak op cultureel gebied in de strijd der arbeidersklasse in Nederland. Nieuwe films (o.a. uit Rusland en Hongarije) werden tijdens deze feestweek vertoond.

De bond organiseerde in dezelfde week in Den Haag een bonte avond. In deze samenkomst heeft een spreekster namens het communistische Haagse Vredescomité propaganda gemaakt voor deelneming aan een demonstratie voor de Amerikaanse ambassade te 's-Gravenhage op 24 Maart. Deze was speciaal gericht tegen de kort daarop gevolgde Stafbesprekingen van het Atlantisch Pact.

Het congres van "NU" opende, blijkens de momenteel beschikbare gegevens, geen nieuwe perspectieven. Wel werd vastgesteld, dat de Vereniging "Nederland-U.S.S.R." in het afgelopen jaar belangrijk was vooruitgegaan. Dit kon slechts een aanloop zijn "om de vereniging tot een grote massa-organisatie, tot een strijdbare beweging te maken" (Waarheid 24-4-'50).

Voorzitter Theun de Vries, constateerde in zijn slotwoord o.m.: "Wij liggen hier in de avondschatuw van het oorlogs-imperialisme. Maar onze geest, ons gevoel, ons verstand en onze tijd behoren aan dit anti-atoomverbond, aan het hoofd waarvan de Sowjet-Unie onder haar grote gids en leidsman Stalin de waarborg is voor onze eigen vredige toekomst".

De bekende Dr Rebling gaf op het congres de toelichting: "Wie mede helpt onze vereniging tot een grote organisatie te maken, wie mede helpt de waarheid te verspreiden over de Sowjet-Unie, die is strijder voor de vrede".

De tevoren met name aangekondigde Russische delegatie van de "Woks", de te Moskou gevestigde vereniging voor culturele betrekkingen met het buitenland, was niet gekomen. "De Waarheid" maakte wel melding van vier andere buitenlandse gasten, te weten Judith TODD uit Engeland, prof. J. Nicolle uit Frankrijk, Breehill uit Australië en Patermans uit België. De nieuwe ambassadeur van de Sowjet-Unie, Zijne Excellentie Zaitsev woonde Zondagmorgen 23 April in het raam van dit congres een filmochtend van "NU" bij. Het congres vormde volgens de C.P.N.-pers het startsein voor een zeer uitgebreide activiteit.

III. INDONESIE.

Het reeds eerder gesignaleerde samengaan van hier te lande gevestigde Indonesische verenigingen heeft geleid tot de uitgifte te Amsterdam van het maandblad "Gelanggang Merdeka" (Vrije Kring). De samenwerkende verenigingen zijn:

- a. Rukun Peladjar Indonesia (Rupi);
- b. Perserikatan Keristen Indonesia (Perki);
- c. Verbond Indonesische Burgers (V.I.B.);

- d. Chung San Hui (C.S.H.);
- e. Chung Hwa Hui (C.H.H.) en
- f. Indo Nationale Partij (I.N.P.).

Ter toelichting diene, dat genoemde Chinese organisaties (van in Indonesië geboren Chinezen) zich na de Souvereiniteitsoverdracht ook beschouwen als Indonesische verenigingen, terwijl tot de Indo Nationale Partij (I.N.P.) Indo-Europeanen behoren, die evenzeer het Indonesische Staatsburgerschap hebben aanvaard.

Aanvankelijk zou ook de te Amsterdam gevestigde "Perhimpunan Indonesia" hebben meegewerkt aan de uitgifte van het blad, doch om tot dusver onbekende redenen heeft het bestuur van deze vereniging vrij onverwacht medegedeeld, dat de P.I. zich van verdere samenwerking zou onthouden. Desniettegenstaande heeft haar voorzitter R.Sunito toch zitting genomen in de "bedrijfsleiding" van het blad.

Tijdens een bijeenkomst van vertegenwoordigers der samenwerkende verenigingen op 14 Januari j.l., zou de landelijke vereniging van Indo-Chinezen, de "Chung Hwa Hui" (C.H.H.) zich om bepaalde redenen eveneens hebben teruggetrokken. Uit het "Chung Hwa Hui"-mededelingenblad blijkt echter, dat de C.H.H. sedert op dit besluit is teruggekomen en thans met de andere verenigingen samenwerkt.

Op de frontpagina van de "GelombangMerdeka" is een kort inleidend woord van de redactie opgenomen, waarin o.a. wordt gezegd, dat de uitgifte van het maandblad mogelijk is geworden door de eensgezinde samenwerking der verschillende verenigingen. Kort samengevat zou de uitgifte kunnen worden genoemd aldus de redactie: een uiting van hetgeen er leeft en omgaat onder de studerende Indonesische burgers.

Omtrent de inhoud van het blad kan verder worden opgemerkt, dat deze over het algemeen vrij progressief en ook wel anti-Nederlands is. In het eerste artikel: "De revolutie is nog niet ten einde", wordt aangespoord om te blijven ijveren voor de 100% vrijheid, zoals deze werd en wordt voorgestaan door de Republiek Indonesia. In het artikel: "Algemene opmerkingen over de Indo-European als Staatsburger" komt de anti-Nederlandse tendenz tot uiting. De Indo-European wordt "een koloniaal product" genoemd, terwijl de tijd van 2 jaar om te kiezen wat men zal worden, Indonesisch Staatsburger of Nederlander, te ruim wordt geacht. Het bewuste artikel wordt besloten met de woorden: "De Indo is dood. Leve de Indonesiër".

Tijdens het in Februari 1950 te Rotterdam gehouden C.P.N.-congres is ook weer aan Indonesië de gebruikelijke aandacht geschonken. Tot de voorstellen behoorden o.a.: ondersteuning van de Indonesische arbeiders en boeren in hun strijd tegen herstel van het bezit der koloniale ondernemers en nog enkele andere propagandistische eisen.

De bekende communiste Annie Averink heeft op een der congresdagen het woord gevoerd over de Indonesische zusterpartij, de "Partai Komunis Indonesia" (P.K.I.) en over de strijd van het Indonesische volk. De overbekende phrasen als uitbuiting en imperialisme werden ook thans weer gehoord.

Indonesië is nu gecalculeerd - aldus spreekster - in de beraamde

oorlogsplannen en wel met het oog op de grondstoffen en de strategische ligging.

In haar redevoering werd eveneens weer verklaard, dat de strijd van het Indonesische volk ook de strijd der C.P.N. is en dat de resultaten van deze strijd beslissend zijn voor Nederland.

Verder betoogde A.Averink, dat er lering geput moest worden uit de bittere ervaringen en fouten der P.K.I. De voornaamste fout der zusterpartij is geweest, dat zij niet de leiding der revolutie in Indonesië in handen heeft genomen. De taak der P.K.I. is thans: verzet tegen de onderdrukking door het buitenlandse imperialisme en zijn lakeien.

De C.P.N. heeft reeds eerder gewezen op de - thans weer door A.Averink herhaalde - factoren, die van belang zijn om Indonesië te beïnvloeden. Radio Moskou houdt zich hiermede ook bezig. Onlangs heeft deze radio-omroep wereldkundig gemaakt, dat Amerikaanse officieren een bezoek aan Indonesië hebben gebracht met het doel om van Indonesië een militaire wachtpost in Zuid Oost-Azië te maken. Hieraan is nog toegevoegd, dat de Amerikaanse imperialisten handelen met de zegen der Nederlandse autoriteiten.

Verdachtmakingen in dergelijke trant worden ook regelmatig gelanceerd op communistische vergaderingen in Nederland. Luti Suripno (Susilo), wonende te Amsterdam, die herhaaldelijk optreedt als spreker op vergaderingen (N.V.B.-E.V.C.) heeft bijvoorbeeld kortgeleden verkondigd, dat wel troepen uit Indonesië in Nederland terugkomen, maar dat deze weer door andere troepen vervangen worden.

Elke gebeurtenis in en met betrekking tot Indonesië, welke zich maar enigszins daartoe leent, benutten de communisten voor hun propaganda en agitatie. De geldzuivering in Indonesië wordt als een Indonesische devaluatie gelijkgesteld met koloniale uitbuiting. "De Waarheid" verwacht in verband hiermede een golf van stakingen.

Van elke staking in Indonesië wordt in de communistische pers melding gemaakt. In het orgaan "Werkend Nederland" onder redactie van het dagelijks bestuur der E.V.C. is kortgeleden nog een totale opsomming gegeven van de recente stakingen in Indonesië met vermelding van de eisen der stakers.

Te Amsterdam verschijnt nog geregeld het blad "Yam Man Sai Ki" (De Volkseeuw), uitgegeven en gratis onder de Chinezen in Nederland verspreid door de reeds bij herhaling in de maandoverzichten genoemde Chinees Chen Shi Man aldaar. In een der laatste nummers van het blad heeft hij de oprichting in Nederland bepleit van één vereniging van hier te lande wonende Chinezen. De communistische gedachte van een eenheidspartij ligt hieraan natuurlijk ten grondslag.

Deze propaganda van Chen Shi Man staat niet op zichzelf; blijkbaar handelt hij ingevolge bepaalde richtlijnen, die ook elders worden nageleefd. In Januari j.l. namelijk hebben de Chinezen op Cuba besloten tot de oprichting van een dergelijke organisatie en volgens

de "Houa Kiao Che Pao" te Parijs zijn ook de in Frankrijk wonende Chinezen uitgenodigd zich als lid van één verbond te laten registreren.

Tijdens een Chinese samenkomst te 's-Gravenhage is besloten tot een geldinzameling ten behoeve van de slachtoffers van de hongersnood in China. In de grote plaatsen van Nederland zijn bepaalde Chinezen met de organisatie daarvan belast.

25-4-'50

IV. OVERZICHT DER STAKINGEN IN MAART 1950.

Zie blz. 15.

OVERZICHT DER STAKINGEN IN MAART 1950.

-15-

V
o
l
g
n
o.

Bedrijf.	Aanleiding.	Inmenging Vakbonden.	Resultaat.	V o l g n o.
Arbeiders aan rioleringswerk Amsterdam.	Protest tegen toepas- sing CAO-loon en ont- slag enige arbeiders.	EVC-ABWB stookte.	Geen resultaat bereikt.	1
Regenkleding fabr. Fa. Weinstock Amsterdam	eis: hoger tariefloon	70% der staaksters lid E.V.C.	staaksters ontsla- gen.	2
Bouwwakarbei- ders te Irnsuum	solidariteitsstaking i.v.m. ontslag van 2 arbeiders wegens lui- heid.	alle stakers lid E.V.C.	andere arbeiders werken normaal door.	3
Bouwwakarbei- ders Leiden.	eis tot loonsverhoging niet ingewilligd.	geen in- menging	eis niet ingewil- ligd arbeid nadien normaal hervat.	4
Schilders bij woningbouw Amersfoort.	oorzaak: loonconflict	---	geschil opgelost, arbeid normaal hervat.	5
Textielverede- lingsbedrijf Fa. Palthe Almelo.	protest tegen invoer- ing andere werkwijze ter verbetering v.d. bedrijfsresultaten.	- - -	na overleg met directie arbeid normaal hervat.	6
NV Ned. IJzer- gieterij "Vul- canus"-Vaassen.	protest tegen tijdbp- nemers i.v.m. nieuw en lager tariefloon; 2 arb. ontslagen, 50 an- deren gingen in soli- dariteitsstaking.	Unie bonden bemiddelden.	ontslag ongedaan gemaakt allen het werk hervat over tariefloon wordt nog onderhandeld.	7
Confectieate- lier-Gerzon- Dreese-A'dam.	protest tegen niet meer uitbetalen extra inwerk premie bij arbeid aan nieuwe modellen.	- - -	werk nadien her- vat.	8
Arbeidsters Gem. Wasserij te Amsterdam.	eis: verhoging uurloon van 66 ct. op 70 cent.	EVC-BNOP stookte.	staaksters ont- slagen.	9
Confectiefabr. Jossay & Lissau- er te A'dam.	protest tegen ont- slag van 2 zaak- sters.	- - -	actie duurt voort.	10

